

ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
доктора економічних наук, професора,
професора кафедри менеджменту та маркетингу
Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку
Станіславик Олени В'ячеславівни
на дисертаційну роботу
Маслак Тетяни Олександрівни
«ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА
В УМОВАХ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
за спеціальністю 051 «Економіка»

1. Актуальність теми та її зв'язок із науковими програмами, планами, темами

Тема дисертаційного дослідження Маслак Тетяни Олександрівни «Формування виробничої стратегії підприємства в умовах циркулярної економіки» є обґрунтованою як із наукової, так і з прикладної точки зору. З огляду на глобальні виклики кліматичної стабільності, ресурсного виснаження та структурної трансформації економічних систем, концепція циркулярної економіки дедалі більше інтегрується в стратегічні цілі підприємств. Виробнича стратегія, як ключовий інструмент стратегічного управління, вимагає перегляду з урахуванням нових умов, спричинених переходом до циркулярної моделі господарювання. У цьому контексті вибір теми дослідження є логічним і відповідає актуальним запитам як академічної спільноти, так і бізнес-середовища. Робота узгоджується з пріоритетними напрямками наукових досліджень у сфері економіки сталого розвитку, а також входить у тематичне поле програм наукової діяльності, орієнтованої на розробку механізмів енерго- та ресурсоефективного управління виробництвом.

Наукова новизна теми полягає у міждисциплінарному підході до поєднання теоретичних засад виробничої стратегії з концептуальним полем циркулярної економіки. Це дозволяє розширити парадигму стратегічного управління, включивши до неї індикатори екологічної ефективності, ресурсної циклічності та організаційної адаптивності. Таким чином, актуальність теми підтверджується як зовнішніми об'єктивними факторами – трансформацією економічних моделей і стратегічних орієнтирів, – так і внутрішніми потребами українських підприємств у модернізації стратегічного управління. Це надає дослідженню теоретичної значущості й прикладної перспективності.

Дисертаційна робота органічно вписується у коло пріоритетних досліджень, передбачених науковими програмами, що стосуються сталого розвитку, ефективного використання ресурсів, розвитку національної економіки в умовах глобалізації. Проблематика циркулярної економіки і виробничої стратегії підприємства розглядається у міждисциплінарному контексті, що підвищує

цінність дисертаційної праці для прикладної економіки, управління та промислової політики. Дисертацію виконано згідно з науковим напрямком кафедри економіки підприємства та інвестицій Національного університету «Львівська політехніка» в рамках виконання науково-дослідних робіт кафедри за темами: «Формування конкурентноспроможного потенціалу розвитку підприємств в стратегічному періоді» (номер державної реєстрації 0123U102349) (акти про використання результатів дисертації представлені у додатках). Тема є актуальною як на рівні теоретичних досліджень, так і в контексті прикладних потреб українських підприємств, які шукають нові шляхи підвищення ефективності своєї діяльності в умовах обмежених ресурсів і нестабільного ринкового середовища. Таким чином, обрана тематика повністю відповідає сучасним науковим, соціально-економічним та практичним запитам.

2. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Дисертаційне дослідження відзначається високим ступенем наукової обґрунтованості. Усі положення, висновки та практичні рекомендації базуються на критичному аналізі наукових джерел, сучасній економічній теорії, а також на ґрунтовному емпіричному дослідженні. Особливу увагу приділено системному аналізу концептуальних засад циркулярної економіки (с. 51-60), а також методичним підходам до вибору виробничої стратегії (с. 92-101). Авторка послідовно використовує економіко-математичні методи, графічні моделі, емпіричні оцінки та класифікаційні підходи, що забезпечує внутрішню логічну цілісність дослідження. Методичний апарат сформовано з урахуванням специфіки досліджуваного об'єкта – виробничих підприємств у контексті переходу до циркулярної моделі. Висновки і рекомендації, що сформульовані у дисертації, є логічним наслідком проведеного аналізу та ґрунтуються на верифікованих даних.

Достовірність результатів підтверджується широкою інформаційною базою, використанням релевантних статистичних джерел, звітності підприємств та результатів опитування. Практичне спрямування підтверджується прикладами впровадження розроблених підходів на підприємствах. Таким чином, дослідження відповідає критеріям наукової валідності, внутрішньої узгодженості та практичної корисності.

3. Структура та зміст основних положень дисертаційної роботи

Структура дисертаційної роботи відповідає логіці наукового дослідження та вимогам до дисертацій за спеціальністю 051 «Економіка». Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (194 позицій) та додатків. У вступі (с. 16-20) визначено актуальність теми, мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження. Також наведено наукову новизну, практичне значення та апробацію результатів.

Перший розділ (с. 24-60) присвячено теоретико-методологічним основам формування виробничої стратегії та концепції циркулярної економіки. У ньому

представлено концептуальні підходи до інтеграції циркулярної економіки, порівняльний аналіз наукових підходів, охарактеризовано етапи еволюції концепції циркулярності, створений порівняльний аналіз лінійною та основних концепцій економіки енвайрометалізму що дозволяє обґрунтувати синергетичний підхід до дослідження проблеми.

Другий розділ (с. 64-100) має аналітико-методичний характер. У ньому обґрунтовано методику оцінки рівня розвитку виробничої стратегії підприємств, проаналізовано бар'єри впровадження циркулярних підходів, здійснено класифікацію виробничих стратегій за критеріями, релевантними до циркулярного контексту. Аналітична частина дисертації відзначається глибиною, деталізацією та обґрунтованістю запропонованих висновків.

Третій розділ (с. 103-136) носить прикладний характер. У ньому розроблено модель оцінки інтеграційної спроможності підприємства, запропоновано тривимірну модель вибору виробничої стратегії з урахуванням поведінкових, організаційних та технологічних факторів. Запропоновані моделі є інноваційними, логічно завершеними та практично придатними для впровадження.

4. Практична цінність результатів дослідження

Практична значущість результатів дисертаційної роботи Тетяни Олександрівни Маслак полягає у створенні цілісного інструментарію формування та вибору виробничої стратегії підприємства з урахуванням принципів циркулярної економіки. У дисертації обґрунтовано алгоритм побудови виробничої стратегії з фокусом на інтеграцію циркулярних бізнес-моделей, що забезпечує можливість гнучкого адаптування стратегій до змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі підприємства. Зокрема, на сторінках 110-124 описано механізм формування моделі розвитку підприємства на засадах раціоналізації бази його ресурсного забезпечення. У ньому враховано здатність підприємства до нарощення потенціалу в певному напрямку циркулярної економіки, що має надзвичайну практичну цінність для прийняття стратегічних рішень у реальному бізнес-середовищі. Розроблена тривимірна модель вибору виробничої стратегії (с. 124-137) є інноваційною та такою, що дозволяє визначити оптимальний вектор розвитку залежно від моделі поведінки підприємства, рівня інтеграційних можливостей і типу циркулярної бізнес-моделі.

Результати дослідження впроваджено у діяльність низки українських підприємств, серед яких: ФГ «ХОМПРО Агро», ТОВ «АгроТехТрейдинг», ПП «ВІТА-АГРО», ТзОВ «Золочів ТХ» та інші. Ці впровадження засвідчують прикладний характер запропонованих підходів та їхню здатність до реального удосконалення стратегічного управління виробництвом. Крім того, окремі положення дисертації впроваджено в освітній процес Національного університету «Львівська політехніка» при викладанні дисциплін «Стратегії бізнесу», «Конкурентоспроможність бізнесу», що підвищує їхню значущість для підготовки майбутніх фахівців-економістів.

Таким чином, дисертаційна робота має вагоме прикладне значення як для господарюючих суб'єктів, так і для академічного середовища, формуючи підґрунтя для розробки стратегічних рішень нового покоління.

5. Наукова новизна результатів дослідження

Дисертаційна робота Маслак Тетяни Олександрівни містить значну наукову новизну, яка реалізується через формулювання, обґрунтування і практичну верифікацію концептуального та формування виробничої стратегії в умовах циркулярної економіки. У роботі вперше запропоновано тривимірну модель вибору виробничої стратегії, в якій поєднуються тип поведінки підприємства, рівень його інтеграційної спроможності та форма циркулярної бізнес-моделі (с. 124-137).

Наукову новизну також становить побудова концепції оцінювання інтеграційної спроможності підприємства у площині ресурсної бази, організаційної зрілості та готовності до стратегічних змін. Ця оцінка дозволяє класифікувати підприємства за рівнем здатності до впровадження циркулярних стратегій (с. 110-124). Крім того, у роботі удосконалено: підходи до класифікації виробничих стратегій із врахуванням умов циркулярної трансформації (с. 92-101); засади формування стратегічної поведінки підприємства з орієнтацією на циркулярні бізнес-моделі (с. 103-110); понятійно-категоріальний апарат (с. 51-60), зокрема авторське трактування термінів «виробнича стратегія» та «циркулярна економіка», що вирізняється системністю та функціональною придатністю для практичного застосування.

Таким чином, наукові положення, які запропоновано у дисертації, демонструють значний рівень теоретичного узагальнення, адаптованість до реальних умов вітчизняної економіки та відкривають перспективи для подальших досліджень у сфері стратегічного управління в умовах сталого розвитку.

6. Повнота викладення результатів дисертації в опублікованих працях

Результати наукового дослідження Маслак Тетяни Олександрівни відображено у достатній кількості наукових праць, що відповідають встановленим вимогам. Серед них – 9 публікацій у наукових фахових виданнях України Крім того, положення дисертації доповідалися та обговорювалися на 5 науково-практичних конференціях, що підтверджує високий рівень апробації результатів дослідження.

Зміст публікацій повністю відповідає основним положенням дисертаційної роботи, зокрема: аналітико-методичні підходи до формування виробничої стратегії (с. 64-101), тривимірна модель вибору стратегії (с. 124-137), а також результати емпіричних оцінок підприємств. Публікації мають належний рівень наукової аргументації, містять системні висновки і демонструють самостійність наукового пошуку здобувача.

7. Відсутність порушення академічної доброчесності

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи засвідчує дотримання дисертантом принципів академічної доброчесності. Усі положення, що мають запозичений характер, супроводжуються коректними бібліографічними посиланнями. Авторка чітко ідентифікує джерела цитувань, дотримується вимог до використання чужого інтелектуального продукту. В роботі не виявлено фактів плагіату, фальсифікацій або інших порушень академічної етики.

Таким чином, дисертаційне дослідження є самостійною науковою працею, виконаною з дотриманням чинного законодавства України у сфері освіти і науки.

8. Дискусійні положення та зауваження щодо дисертаційної роботи

Незважаючи на високий рівень виконання дослідження, актуальність тематики та значущість отриманих результатів, до роботи можна висловити наступні зауваження:

1) У вступі доцільно було б чіткіше окреслити межі застосування результатів дослідження, зокрема вказати, для яких типів підприємств, галузевих кластерів або виробничих моделей вони є найбільш релевантними з погляду практичного впровадження.

2) У розділі 1 (с. 51-60) подано визначення поняття «виробнича стратегія», проте доцільним видається доповнення аналізу порівняльною характеристикою суміжних концептів, таких як «операційна стратегія» чи «стратегія розвитку виробництва», що дозволило б глибше розкрити категоріальну структуру дослідження.

3) У другому розділі (с. 80-92), де систематизовано бар'єри реалізації принципів циркулярної економіки на рівні підприємств, бракує кількісної інтерпретації їх впливу на вибір та реалізацію виробничої стратегії, що обмежує аналітичну глибину цього блоку.

4) Аналітичний розділ, присвячений чинникам переходу до циркулярної економіки (с. 75-83), міг би набути більшої аналітичної глибини у разі включення порівняльних прикладів або кейсів впровадження циркулярних стратегій в інших країнах чи регіональних економіках.

5) У підсумкових висновках дисертації варто було б чіткіше сформулювати пропозиції щодо можливостей адаптації запропонованої моделі до підприємств різних галузей та масштабів, що посилює б прикладний потенціал дослідження.

Ці зауваження не знижують наукової цінності дисертаційної роботи і можуть слугувати підґрунтям для подальших досліджень у межах обраної тематики.

9. Загальний висновок

Дисертаційна робота Маслак Тетяни Олександрівни на тему «Формування виробничої стратегії підприємства в умовах циркулярної економіки» є завершеним науковим дослідженням, що містить нові науково обґрунтовані

результати теоретичного і прикладного характеру, має внутрішню логіку, належний рівень теоретичної та емпіричної аргументації, а також виконана відповідно до чинних вимог.

Результати дослідження мають наукову новизну, підтверджені апробацією, реалізовані у практичній площині, не містять порушень академічної доброчесності. Таким чином, дисертаційна робота відповідає вимогам, які встановлені в «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 261 (зі змінами і доповненнями від 3 квітня 2019 р. № 283), наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12.07.2019 р.) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 р. № 341, від 19.05.2023 р. № 502, від 03.05.2024 р. № 507), а її авторка – Маслак Тетяна Олександрівна заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

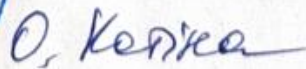
Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту
та маркетингу Державного університету
інтелектуальних технологій і зв'язку

 Олена СТАНІСЛАВИК

Піапис посвіачу
Начальник ВК

 О. Кожка